

ANGELA BURTEA

Cufărul din podul casei

Mi-era drag să urc în podul casei, deși nu era prea ușor! Îmi trebuia o scară, iar când ajungeam în gura podului evitam să privesc în jos pentru a nu-mi pierde curajul. Și nu priveam! Nu moștenisem agerimea mamei, sprinteneala ei. Era fenomenală mama! Eu, departe de farmecul ei! Cu mișcări șovăielnice, așezam piciorul pe marginea gurii și... tiptil-tiptil pășeam în lumea de poveste a neamului meu, numită adesea "cufărul din podul casei".

Doamne câte amintiri nu s-ascundeau acolo! Parc-o auzeam pe bunica dojenind-o pe mama:

-Aș, unde-i sita aia, Mărie? Dar lingurițele de alpaca, dar scaunul lucrat de mâinile moșului meu?

-Nu-s! Gata, am cumpărat altele, celelalte s-au învechit! răspundea mama hotărât. Cât timp o să mai păstrăm toate vechiturile alea? Casa-i nouă!

-Doamne, lingurițele mele de alpaca sunt vechituri? N-au decât vreo șaizeci de ani, le-am primit în dar de nuntă de la mama-mare!

-Da, mamă, și ea le-avea de la... nașă-sa, continua mama tot mai îndârjită.

-Eee, dacă i-așa... au sărit de mult sută de ani! Bogăție, fată, nu știți a prețui lucrurile! Auzi la ea, vechituri! adăuga bunica zâmbind amar, căci nu se lăsa mai prejos nici s-o fi picat-o cu ceară.

-Mamă, nu vezi că toată lumea caută să schimbe câte ceva? Noi tot batem pasul pe loc. Lucrul acela e de la băta, celălalt de la vecina vecinei și tot așa o ținem! Până când?

-Până voi pleca, Mărie! Atunci poți să le arunci pe toate, doar așa vei șterge urma mea! Că nu mai ai răbdare!

Și numai ce-o vedeam pe mama că ducea scara la gura podului și-n câteva mișcări se și auzea de sus:

-Ia-le! Astea-s lingurițele? De gât o să ți le leg! M-ai înnebunit! Zi-mi ce să-ți mai cobor, că nu mai urc și mâine!

-Scăunașul cu trei picioare! striga bunica de jos, de la baza scării, sprijinită în baston.

În câteva secunde s-auzea: buf, buf! După care, mama sărea sprintenă ca o căpriță, așeza clapa podului la locul ei, apoi ducea scara în magazie. Musai trebuia așezată la locul său!

-Ești mulțumită, mamă? Ai și lingurițele, ai și scăunelul! Ce-ți mai trebuie?

-Liniște, Mărie, liniște! Și de-ar fi fost să fie și moșul meu..., dar nu-i!

-Nu-i, vezi bine că nu-i! Dacă era și el în cușorul din pod...

-Cobora singur! zicea bunica ironic. Ooo, dar cușorul! Și p-acela mi l-ai dus în pod! Nu știu cum de l-ai urcat, că doar nu era o cutie de chibrituri!

-Mamă, ce vrei de la mine? Toată ziua mă toci, ca pe mărar mă toci!

-Nu, nu mai vreau nimic, dar cușorul acela a fost lada mea de zestre cumpărat de tata tocmai de la Făgăraș! Lemn bun, cu picturi alese, cioplit pe margine... Meșter mare omul care l-a făcut, iar când am venit în curtea asta era burdușit cu zestre... De, oameni gospodari și noi, oameni gospodari și ei! Și-acum... nimic nu mai e bun, totul pe apa sâmbetei, fata mamei!

-Dumnezeule, unde să m-ascund! s-auzea strigătul mamei.

-Unde? În pod, Mărie, lângă cușor! Oare n-ai urcat și-un pat acolo? Era de la mama, bucată cu bucată l-ai suit...

*

Cam așa se luptau cele două femei, în fustele cărora m-am împleticit ani buni, dar niciodată fără rost. Ușor începeau, greu se opreau! Aprige amândouă, iar bunica depășea uneori limita bășcăliei. Atunci se mânia mama! Și numai să fi scăpărat bățul de chibrit, că și lua foc.

Mai târziu am înțeles șicanele lor: noul încerca să elimine ceea ce părea vechi, dar nu întotdeauna de neluat în seamă. Mama voia o casă în care să domine lucrul mâinilor ei, iar bunica încerca din răpuzeri să mențină vechea rânduală, inclusiv obiectele tinereții, amintirile care o păstrau vie printre atâtea noutăți neînțelese. Insuccesul o făcea să se simtă adesea inutilă, înlăturată fără milă de cei tineri care instaurau o nouă ordine. Tradiționalul rămânea, dar ciobit pe alocuri și asta o supăra cel mai tare. Bunica simțea lucrul ieftin cumpărat pe bani mulți doar de dragul modernului, dar orgoliul mamei era de nestăvilit. De, lupta între generații care locuiesc în aceeași curte și-n aceeași casă, chiar dacă a fost refăcută!

Doar poarta trântită, în semn că cineva intra în curte, oprea sfada celor două. La iușeală puneau capăt vorbelor, iar dacă le priveai în următoarele secunde nici nu ziceai că până atunci totul fusese inflammat. De ce? Venea tata și-amândouă aveau secretul lor: *nimeni să nu le știe!* Niciodată nu se contrau în fața bărbatului rămas ca stâlp al familiei după dispariția bunicului, cel care fusese capul în tot și-n toate până atunci. Vârsta fusese la mare preț, respectul de-acolo pornea. Și dacă se mai adăuga și faptul că bătrânul fusese socotit la vremea lui drept om vrednic

în cuvânt și faptă, nimeni nu depășea măsura în ceea ce-l privea. Încă trăiam vremurile în care se discuta enorm de puțin despre emanciparea femeii, bărbatul deținea puterea, el punea punct oricărei discuții, el hotăra. Femeile din casa noastră știau când să intervină, dar, mai ales, când să se oprească. Nu era nevoie decât de-o privire, iar ele înțelegeau. *Tăcerea e ca mierea, maică!* așa glăsua bunica în vremuri de nevoie.

*

Mai târziu, după ce străbunii au trecut vămile văzduhului, nu era dată să nu urc în pod când ajungeam în casa de acasă. Era o chemare a trecutului, un imbold pe care-l simțeam atât de intens încât nu rezistam tentației. Și nu era bucurie mai mare când descopeream obiecte pe care nu le bănuiam a mai fi! Cel mai des mă așezam pe scăunașul bunicii, cel cu trei picioare, și mă lăsam învăluită de mângâierile tainice ale trecutului. De după perdeaua străvezie și ciupită a anilor duși, îi vedeam pe toți în diferite ipostaze, dar cel mai des îmi apărea bunica cu veșnica ei nemulțumire:

-Să nu crezi, dragă Ina, că lucrul vechi n-are valoare! Măria le-a aruncat în podul casei, dar odată și-odată tu le vei trece din nou prin mâinile tale, știu asta. Și totuși, un lucru bun a făcut copila asta a mea!

-Care, bunică?

-Le-a urcat în pod! Ceva, ceva are ea în cap, nu degeaba e fata mea!

-Nu înțeleg!

-E simplu! Acolo nu se pierd, rămân tot în băătăura casei. Putea să le ducă la capătul satului în groapa de gunoi, dar n-a făcut-o. Acolo sigur s-alegea praful de ele: ori putrezeau sufocate de alte gunoaie, ori erau luate de unul-altul; dar nu, totul a rămas aici, iar printre ele și noi cu amintirile noastre!

-Te doare, bunică!

-Cum să nu mă doară, măi copilă, acolo e o parte din agoniseala noastră, muncă și chin, nopți nedormite, supunere! Ce știi tu, doară te-ai născut în puf și-n puf ai crescut!

*

Picam adesea pe gânduri, căci vorba bunicii nu era frunză-n vânt, iar dacă încercam vreodată să protestez, la iuțea o auzeam: *Fată dragă, eu ca tine am fost, tu ca mine, nu!*

Just! Alte comentarii erau de prisos! Învățasem că țăranul avea inteligența lui, frumusețea izbitoare a privirii, avea flerul de-a vedea în perspectivă, deținea bunul-simț, puterea gestului umanitar, dar și a răzbunării. Numai să-l fi călcat cineva pe bombeu intenționat sau fără prea multă judecată, căci nu mai avea timp să-l cheme pe Dumnezeu în ajutor! Scurt, fără bâlbe, se

aplica un articol din *constituția* neamului său; cel mai des era folosită puterea pumnului sau a capului. Inclusiv bunicul avea un neam care băga rapid spaima în cei care încercau să trădeze, cu capul bătea! Dar lovea, nu se juca!

*

Cu obiectele existente în *cufărul din podul casei* așezate la picioare și în inimă cu imaginile celor care le-au făurit, re trăiam de fiecare dată un alt fapt al vieții mele. Dădeam foaie după foaie încet, fără grabă, ca atunci când mâncam o bucată veritabilă de alviță cumpărată de bunicul matern, când mergea la oraș, și voiam să nu se termine prea repede, așa re trăiam povestea fiecărui obiect ajuns între palmele mele, iar în jurul lui, într-un fum dens, apăreau personajele vremii respective negociindu-și întâietatea asupra a ceea ce era deja amintire.

*

*Nostalgiiile fac parte din noi; străbat ani, se așază un minut sau o secundă în ființa noastră, apoi dispar! Ne ostoim dorul zâmbind! A fost! Și-i bine că a fost! Și cât de bogați suntem la gândul că avem **un cufăr în podul casei!***

PAUZA MARE

Se sunase de câteva minute, era pauza mare, timp suficient pentru joacă. Dar unde? Sala de clasă era prea mică și cum să alergi prin clasă, când prin fereastra deschisă abia pătrundea aerul cald de iunie, iar noi eram vreo 25 de copii!

Ne uitam lung la Doamna, o imploram din priviri, dar răspunsul rămânea același: *Nu!* Scurt și cuprinzător! Doar Ștefan, colegul al cărui comportament era de invidiat, reușea s-o mai înduplece pe doamna uneori. Din păcate, în ziua aceea Ștefan nu venise la școală.

- Doamna noastră cred că are o obsesie, zilnic aceleași cuvinte: *Nu alergați, veți faceți praf! Atenție să nu vă loviți!* șopti colegul meu de bancă.

Și-n același ritm... și noi: *Afară putem ieși?* Care era răspunsul? Evident, NU! Doamna n-o fi fost copil? Vrem și puțină miș...ca...re...

Și nu știu cum se face, că, exact când schimbul de replici era în toi, apare directorul. Toți am rămas pe loc, nimeni n-a mai scos un sunet. Ne-a privit zâmbind, după cum îi era obiceiul, apoi ne-a întrebat:

-Ce faceți, măi iezilor, nu ieșiți în curte?

Atât ne-a fost! Pașii noștri s-au îndreptat spre ușă, fără să mai așteptăm încuviințarea

doamnei, și-ntr-un iureș de nestăvilă am zbughit-o voinicește spre împărăția curții. Domnul ne-a făcut loc zâmbindu-ne complicatar, iar în urma noastră se auzea răsunetul vocii lui:

-Atenție la flori, să nu le rupeți!

Știam că le iubește, iar noi încercam să respectăm regula. De trandafiri, chiar dumnealui se ocupa, era o pasiune veche, iar unde-i pasiune, sporul crește, iar frumusețea stăpânește...

Curtea era împărțită în două: cea mai mare parte era asfaltată, iar cealaltă era plină cu ierburi mărunte și straturi cu flori. Trandafiri și panseluțe erau peste tot. Văzându-ne în curte, partea cu asfalt a rămas aproape goală, iar noi ne-am îngrămădit spre partea verde. Adevărat, parcă eram niște miei scăpați din țarc! Știa directorul ce știa!

Peste câteva minute a apărut și doamna învățătoare. Temătoare femeie! *Aveți grijă să nu vă loviți, vezi să nu-ți rupi vreo mână! Luca, aleargă mai încet, știi că ai avut probleme în ultimul timp!* Le știam pe de rost! De multe ori nici n-o mai auzeam! Noi ne vedeam de-ale noastre, căci pauza nu trebuia irosită, iar dumneaei continua cu avertizările!

Rebecca și Andra, botanistele clasei, se aplecau din când în când asupra florilor. Se așezau în genunchi, mângâiau cu privirea, apoi se uitau una la alta, ridicând din umeri. Iris a adunat flori de păpădie și i le-a adus doamnei. S-a întors spre noi, sărind într-un picior de bucurie:

- Nu așa că erau frumoase? Ce galben minunat!

- Desigur, spuse Alex, doamna adoră galbenul!

Ana și Mira alergau după fluturi! Amalia, cu delicatețea-i caracteristică, i-a întins doamnei o plantă cu frunze păroase și flori albe, grupate în buchetele, întrebând-o cum se numește.

-Coadă-șoricelului! a răspuns doamna.

Dar n-a apucat să mai adauge ceva, căci Amalia a aruncat floarea cât colo și-a rupt-o la fugă, țipând. Doamna privea contrariată:

-Amalia, ce s-a întâmplat? Amalia!

După câteva minute, aveam să aflăm cu toții misterul. Pentru Amalia, șoarecii erau cele mai dizgrațioase vietăți. Cu lacrimile pe obraji, continua să spună:

- Am ținut în mână o coadă de șoarece? Nu, nu, nu pot să cred!

Degeaba încerca doamna s-o lămurească, explicându-i că este o plantă miraculoasă, cu efecte terapeutice, doar că, popular, așa i se spune: coada șoricelului.

- Da, da, tocmai asta e, bunica bea zilnic acest ceai și-l mai obligă și pe bunicul să bea! N-am știut că-i zice așa, iar pe dulapul din bucătărie sunt numai *cozi de... șoarece!*

Se făcuse roată în jurul Amaliei. Mulți dintre copii râdeau, alții priveau indiferenți. Când totul părea lămurit, am ajuns și eu. Fără să întreb ceva, Romina, băiețoasa clasei, m-a împins voinicește, *de era să mă adun de pe jos*, spunându-mi:

-Nu-ți pierde timpul, hai să dăm câteva pase cu mingea lui Bogdan, acum se sună de intrare! Nimic important aici! Sensibilă, ce vrei! Face alergie la coada șoricelului!

Răzvan se așeză pe gazon. Stătea întins de ziceai că este răstignit. Era chiar frumos, iar chipul său avea o lumină specială. Cred că de la razele mângâietoare ale soarelui.

-Ce faci, Răzvane, dormi? Îi șopti la ureche Andrei.

- Dorm! Cum să dorm? Vorbesc cu pământul, îmi spune o poveste.

- Ha-ha-ha! Așa, așa, vorbește, doar vrei să te faci inginer agronom peste câțiva ani.

Parcă niciodată n-am văzut o bucurie atât de mare pe chipul colegilor mei. Puterea naturii era o binecuvântare pentru toți.

Pauza se terminase de câteva minute, dar primisem învoire să mai stăm puțin. Câțiva colegi se lungiseră lângă Răzvan pe iarbă și priveau albastrul cerului, alții jucau leapșa, câteva fete se plimbau la braț de parcă erau pe marile bulevarde, discutând aprins nu știu ce subiect. Doar Carmina și Bebe șușoteau enigmatic, stând într-un colț mai îndepărtat. Cu siguranță discutau despre concursul de șah, care urma să se desfășoare peste câteva zile.

-Ce faceți, măi iezilor, ați uitat să vă înapoiți în clasă?

Reapăruse directorul. Nu părea să fie supărat pe noi! Învățătoarea ne-a venit în ajutor, răspunzând în locul nostru:

-Joc și mișcare, domnule director! Intrăm numaidecât în clasă, nimic nu se pierde.

Directorul zâmbi! Știa și dumnealui că doamna ne iubește, dar multele griji pe care le avea o determinau să exagereze uneori. De, să nu pățim ceva, responsabilitatea pe umerii dumneaei cădea! Răspundea pentru fiecare cu vârf și îndesat!

Îmbujorați și transpirați, savuram clipele minunate ale pauzei mari într-o zi de iunie, la sfârșit de clasa a IV-a, neștiind că odată, peste ani, le vom retrăi lăcrimând a plăcere.

Cât despre Amalia, cine recomandă azi pacienților ceai de ”coada-șoricelului”, dacă nu ea, care a ales să devină farmacistă? Răzvan e ditamai fermierul și-n fiecare zi, din zori și până-n seară, vorbește cu pământul. Romina e polițistă, doamna învățătoare dăscălește alți copii, iubindu-i la fel de mult, iar domnul director, pensionar fiind, are o grădiniță plină cu flori pe care o îngrijește cu aceeași pasiune...

Iar eu? Eu adun amintirile ca pe niște mărgăritare și le așez pe foaia imaculată de hârtie, spre bucuria multora dintre noi!